

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.303

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Mandžurska država.

Mandžu-Kuo = mandžurska država je dejstvo, ki ga svet ni sprejel z odobravanjem. Najmanj zadovoljni so kajpada Kitajci, ker je Mandžurija prej bila del njihove države, in to kot severna pokrajina jako važen del. Nič manj nezadovoljni so ruski boljševiki ne toliko radi mandžurske države same, marveč radi Japoncev, ki imajo to državo v svojih rokah, iz katerih je sedanja ruska država radi svoje obnemoglosti ne more iztrgati. Nezadovoljne so Zedinjene države severne Amerike, ker je njihov tekmelec — Japonec — dobil v svojo čeljust ne samo mastno kost, temveč velik kos sočnega mesa. Bolj previdni v zakrivanju svojega nezadovoljstva so Angleži, ki jim služi kot merilo pri presoji političnih dogodkov lastni trgovski interes. Francozi se kažejo bolj nezainteresirane, nagibajoč se precej bližje japonski strani.

V veliki nepriliki je Zveza narodov, ki ji je naloga, da skrbi za ohranitev miru na svetu. Ko so se vneli spopadi med kitajskimi četami in oddelki japonske armade v Mandžuriji ter je bojna vihra zavihrala tudi nad kitajskim Šangajem, se je Zveza na vso moč trudila za mirno poravnavo kitajsko-japonskega spora. Začasno se je to posrečilo ter se je kitajsko in japonsko vojaštvo umaknilo iz Šangaja. Zveza narodov je odposlala posebno mednarodno komisijo, da preišče razmere v Mandžuriji in vzroke, ki so dovedli do sedanjega stanja. Iz dosedanjih poročil o dognanjih te komisije se vidi, da so sedanje razmere povzročili Japonci, ne pa Kitajci. Ta ugotovitev izbija Japoncem iz rok najkrepkejše branilno sredstvo.

Japonci so namrč venomer trdili, da oni niso kršitelji Kellogove pogodbe, ki prepoveduje napadalno vojno. »Mi nismo napadli«, tako zatrjujejo Japonci, »napadalcii so Kitajci, mi Japonci smo se samo branili.« Mednarodna komisija pa je dokazala, da so spor in vojna podvzeta v Mandžuriji izzvali Japonci, kateri so že v septembru lanskega leta imeli popolnoma izdelane načrte za vojaška podvzeta v Mandžuriji, določene vojaške poveljnike, predvidene vse točke in kraje, ki jih morajo Japonci zavzeti. Japonski očitki Kitajcem so torej popolnoma po vzorcu volka, ki je nižje stoječemu jag-njetu očital, da mu kali vodo.

Ali se bo Zveza narodov upala na-stopiti proti Japoncem? Veliko je to vprašanje. Za slučaj, da bi se to zgo-di-

lo, preti Japonska z izstopom iz Zveze. Kitajska pa ne odstopi od svoje pravi-ce, ki jo ima do Mandžurije, ter dolži Japonsko, da ji je ugrabila njeno last-nino. Na Kitajskem se razplamenjuje staro sovraštvo zoper Japonce, ki zopet kliče na bojkot japonskega blaga in na vojaški odpor proti Japonski, katera je zasnovala mandžursko državo kot svo-jo kolonijo. Tako se spor na daljnem Vzhodu zopet zaostrojuje. Zedinjene dr-žave severne Amerike stremijo za tem, da bi bila Japonska čim največ osam-ljena. Zato iščejo stikov z boljševiško Rusijo.

Otvoritev nemškega parlamenta. — Novoizvoljeni nemški parlament je otvorila dne 30. avgusta kot starostna predsednica nad 70 let stara komuni-stična poslanka Klara Zetkin. Imela je nagovor, v katerem je pozivala na ustvaritev enotne fronte vseh delovnih ljudi proti fašizmu. Ob koncu je celo naglasila upanje, da bo kljub invalid-nosti še dosegla veselje, da bo otvorila kot starostna predsednica prvi kongres nemške sovjetske republike.

Volitev predsedstva. Po otvoritvi pa-rlamenta so se vršile v miru in redu vo-litve predsedstva. Za predsednika je bil izvoljen s 367 glasovi hitlerjevcev in centruma Hitlerjev politični sveto-valec kapetan Gohring. Bivši predsed-

nik državnega zbora Löbe je dobil le 135 glasov. Komunisti so glasovali za svojega lastnega kandidata Dörglerja, ki je dobil 80 glasov.

Po otvoritvi in izvolitvi predsednika je bil državni zbor odgođen za en te-den in to radi katoliškega kongresa, ki je zboroval v prejšnjem tednu. Hit-lerjevci in centrum so se pogajali glede skupnega nastopa in da bi bila s sode-lovanjem teh skupin omogočena dela-zmožnost parlamenta. Za slučaj pa, da bi ne prišlo do sporazuma med Hitler-jem in centrumom, je imel kancler v. Papen že na dan otvoritve zbornice 30. avgusta v žepu od Hindenburga pod pišan dekret o razpustu državnega zho-ra in o polnomoči, da vlada do nadalj-nega z dosedanja vlado.

Nemška spomenica o oborožitvi. V očigled nadaljevanju pogajanj glede razorožitve velesil je naslovila Nemčija na Francijo posebno spomenico, v ka-terih ne našteva pogojev za razorožitev, ampak za lastno oborožitev po vzgledu ostalih velesil. Nemci zahtevajo spre-membo verzajske mirovne pogodbe in s tem 300.000 mož močno armado, ka-ter- bi sestavili potom naborov. Nada-lje težko artilerijo, katero jim je prepo-vedovala verzajska pogodba, bojna le-tala, težjo vojno mornarico s podmor-nicami in vodnimi letali, uirdbe ob mejah, gradbo 35 tovarn za vojni ma-terijal in predvsem ustvaritev najhui-šega in najbolj modernega orožja — tankov, ki ne poznajo frontnih ovir. Omenjena spomenica je vzbudila občo pozornost, a Nemci pravijo, da so se že dalje časa vršila pogajanja med vele-silami o enakopravnosti Nemčije v vo-jaskem oziru. Kaj bodo rekli na nem-ške oborožitvene zahteve Francozi in Angleži, je drugo vprašanje, vsekako pa bodo podpirali nemško spomenico Italijani.

Vedno nove bojne organizacije na Nemškem. Nemci so posedali doslej 3 bojne politične organizacije: jekleno čelado, državni prapor in še eno mitič-no organizacijo. Pravkar se je rodila četrta: »Črna fronta« (schwarze Front), koje ustanovitelj je Hitlerjev odpadnik Otto Strasser. V novi organizaciji bodo nezadovoljneži iz Hitlerjeve stranke. Ustanovitelj Strasser poziva v oklicu, naj se pridružijo novi organizaciji vsi taisti narodni socialisti (hitlerjevci) in socialisti, ki hočejo ustvariti enotno socialistično revolucionarno fronto. Novo zbornano »črno fronto« bo vodil major Buchdrucker, bivši poveljnik državne brambe, ki je izvršila 1. okto-

Nizozemski kardinal van Rossum je umrl v starosti 78 let.

LJUBLJANSKI VELESEJEM

„Ljubljana v jeseni“

3. - 12. septembra 1932.

Kulturna in gospodarska razstava.

Kmetijstvo (razstava mleka, sira, medu, zelenjave, jaje, vina).
Perutnina, kunc, konji (11. IX.), psi (8. IX.).
Alpinska razstava, tujski promet.

Razstava slovenske knjige, umetnosti, fotografij.

Razstava »Domače ognjišče«. — Industrijski in obrtni oddelek. — Revija narodnih noš 4. IX. — Tekmovanje harmonikarjev 11. IX.

50% popust na železnicah. — Legitimacije po Din 30. — se dobe pri denarnih zavodih, župnih in občinskih uradih, večjih postajah dravske banovine in biljetarnah »Putnika«. — Prenosišča preskrbljena. 1015

Zanimiva obletnica.

Dne 22. septembra t. l. praznuje fara Sv. Vid pri Ptuj 400letnico, odkar je bila po Turki njihova župna cerkev razrušena in zopet pozidana. V farni kroniki čitamo o tem sledeče:

Matej Slekovec, znani zgodovinar in župnik v Sv. Marku, je za časa svojega kaplanovanja pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju zbral zgodovinske podatke o Sv. Vidu in je dognal sledeče: Mogočni gospodje ptujski, ki so bili za celjskimi grofi najimenitnejši plemenitaši na Slovenskem Štajerskem, so pozidali nad sedanjim Sv. Vidom grad Tram, ki so ga imenovali po Dravinji. Sezidali so cerkev sv. Janža, ki je bila grajska kapela in obenem župna cerkev. Cerkev sv. Janža so mnogokrat poškodovali plazovi in leta 1445 je grof Urh Schaumburg dal sezidati onstran Dravinje cerkev sv. Vida. Ko so Turki začeli nadlegovati slovenske kraje, je tudi Sv. Vid obranil pred Turki slavni Matija Korvin, naš kralj Matjaž. Matjaž je izročil več gradov, med njimi tudi Borl in Sv. Vid, svojemu poveljniku Jakobu Čekeliju. Po smrti Jakoba Čekelija je prevzel gradove njegov sin Luka. Njemu so Turki napravili veliko škodo, zakaj prihrumeli so dne 22. septembra 1532 in razrušili več gradov, in med njimi tudi grad Tram in cerkev sv. Vida. Luka Čekeli je bil dober katoličan; dal je cerkev sv. Vida kmalu popraviti, večinoma iz razvalin gradu. Gradu pa ni več popravljaj in kmalu je bila pozabljena prvotna zibel fare Sv. Vida. Sv. Vid je imel takrat podružnice: sv. Katarina na Beli, sv. Andraž, sv. Janž, Devica Marija v Podlehniku.

Nadžupnija Hoče je upravljal Sv. Vida po svojih vikarjih, dokler ni Sv. Vid bil povzdignjen v lastno faro.

Tako praznuje ta znana in velika fara letos 400letnico, ko so Turki župno cerkev razdajali in upepelili grad. Veliko gorja je šlo čez te lepe kraje, toda ljudstvo je vse preneslo in ostalo zvesto narodu in veri.

Čeprav so Turki hoteli uničiti kršč. ime, porušili cerkev in vse, kar jim je prišlo pod roke, je vendar danes Sv. Vid ena najlepših župnih in cerkev sv. Vida ena najbolj ljubkih cerkva tu pri nas. — Sv. Vid se bo te obletnice spominjal in jo praznoval v nedeljo dne 25. septembra t. l.

bra 1923 prevratni poskus. Bil je obsojen na 10 let, pozneje pa pomiloščen.

Mesto v smrt v dosmrtno ječo. Pod zaglavljem »Iz raznih držav« smo zadnjič beležili, kako je zašla nemška vlada v neprijeten položaj, ker je sodišče v Beuthenu obsodilo radi umora enega komunista pet hitlerjevcev na smrt. Precej časa je vladala negotovost, ali bo smrtna obsodba potrjena ali ne? — Dne 1. septembra je spremenila komisarska pruska vlada petorici smrtno kazni v dosmrtno ječo.

Zakon o nadzorstvu premoženja v Romuniji. Nova romunska vlada je predložila parlamentu besedilo zakona o nadzorstvu premoženja. Zakon bi naj bil pobijanje korupcije, ki se je razpasla na najvišjih uradniških mestih. V resnici bo zakon, če bo izglasovan, le papirnato strašilo, ker ne bo imel nobene veljave glede preteklosti. Na drugi strani pa je organizacija romunske uprave tako slaba, da bo višji uradnik kljub novemu zakonu še tudi zanaprej veliko postrani zaslužil na račun ter škodo države.

Mednarodna konferenca se je sestala dne 3. septembra v italijanskem mestu Stresa. Zastopniki veselih in agrarnih evropskih držav bodo skušali ob tej priliki rešiti Evropo kljub pomanjkanju jasnih vidikov in dobre volje, da bi se enkrat resno pristopilo k delu glede nujne odpomoči agrarnim državam.

Nove zasedbene nakane Japoncev. Kitajci še vedno odločno odklanjajo vsako japonsko blago in ta bojkot je za Japonce obup. Da bi prisilili Kitajsko na kolena, pripravljajo Japonci zasedbo Pekinga in Tjencina,

gem pa je imel kapelo. Lotil se je dušeskrbnega dela med cigani, katerih je kakšnih 400 duš. Tekom leta je krstil 50 ljudi, odraslih in otrok, poročil je 25 parov. O Veliki noči je 30 otrok prejelo sv. obhajilo. Ustanovil jim je organizacije otrok in deklet, pri fantih in moških gre bolj trdo. Sicer pa so cigani svojemu misijonarju hvaležni ter so mu ob prvi obletnici njegovega prihoda podarili lep križ.

Komunisti na Kitajskem. Neurejene razmere na Kitajskem podžigajo venomer moskovske mogotce, da nadaljujejo svoja podvzeta po nekaterih pokrajinah Kitajske. Pravzaprav ni ruski boljševizem nikdar izgubil iz vidika Kitajske, ki jo smatra za ugodna tla, kjer bi mogli boljševiški bacili razviti svoje strupeno delo. Zadnji čas zabeležejuje boljševiki na Kitajskem zopet nekaj znatnih uspehov. Kakor krvave pege se dozdevajo na karti Kitajske tiste pokrajine, kjer je zavlada sovjetski boljševizem. V teh pokrajinah — 7 je teh nesrečnic — vlada nečuvno nasilje: požig, pobjoj, rop, umor. To so kulturna dejanja boljševizma na Kitajskem. Koliko trpi ubogo ljudstvo pod tem nasiljem, se ne da popisati. Samo o eni pokrajini — Kiangsi — piše pater Wieger: »Hiše ubogih in najubožnejših so uničene z ognjem in 130.000 ljudi je bilo umorjenih.« V neki drugi pokrajini je bilo zažganih 300.000 hiš, umorjenih 164.000 ljudi, preko 900.000 pa jih je pobegnilo. Ubogo ljudstvo! Strupeno divjajo kitajski komunisti zoper katolicizem in katoliške misijone. Zato pa vzklika imenovani pater Wieger: »Reši nas, o Gospod!«

Smrt znamenitega kardinala. Dne 29. avgusta t. l. je umrl v starosti 78 let kardinal van Rossum v Maastrichtu na Nizozemskem. Rajni je bil večkrat papeški kandidat in si je pridobil velike zasluge za misijone.

Kapela sv. Križa v stolnici v Mariboru bode po srečni prenovitvi na praznik rojstva Mar. Device v četrtek dne 8. septembra t. l. slovesno blagoslovljena. Blagoslovitev izvrši prevzvišeni vladika dr. Andrej Karlin zjutraj ob pol 7. uri in daruje takoj potem pri prenovljenem oltarju najsvetejšo daritev, vpostavi med sv. mašo presveto Rešnje Telo in podeli ob koncu zakramentalen blagoslov. Ob 6. uri prej bo običajna slovenska pridiga, po svetem opraviilu pa tudi nemška. Zbirka za popravila kapele še ni končana, zato se prosijo vsa blaga srca za nadaljne izdatne darove v ta namen. Božji Zveličar naj obilno povrne s svojimi nebeškimi darovi vsak tudi najmanjši dar!

Misijonar cigarov. Na Holandskem je oblast ciganom prepovedala, da bi se selili iz kraja v kraj, marveč jim je odkazala bolj puščobni kraj, naj se tamkaj naselijo. Na tej zemlji, blizu Heerlema, je nameščenih okoli 80 ciganskih vozov. Tam so ti cigani nekaj časa živeli popolnoma zapuščeni, dokler se jih ni usmilil katoliški duhovnik Merks. Izposloval je pri občini, da je do ciganske naselbine napeljala vodo in električno razsvetljavo. To je cigane zelo razveselilo. Nato se je priselil k njim sam duhovnik Merks z 2 vozoma. V enem je sam stanoval, v dru-

Upokojitve in spremembe pri finančnem ravnateljstvu. Pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani sta vpokojena g. finančni ravnatelj dr. Josip Povalej in pomočnik ravnatelja Martin Spindler. Za finančnega ravnatelja v Ljubljani je imenovan dr. Ljudevit Valjavec, dosedaj pomočnik finančnega ravnatelja v Podgorici, za njegovega pomočnika pa Avgust Sedlar, dosednji načelnik odseka za neposredne davke pri finančnem ravnateljstvu v Sarajevu.